בעזהשי"ת

שנה י"א - גליון שפ"ו

כרם בית שמואל

פנינים תורה וחסידות

פרשת משפטים - שקלים
תש"פ לפ"ק

- הזמנים הם לברוקלין נ.י. -

הדלק"נ	5:19
עלות	5:29
נץ החמה	6:40
סוף זמן ק"ש	8:49
שקיעה	5:37
מוצש"ק ר"ת	6:51

מבה"ח אדר, המולד: זונטאג ביינאכט 30 מינוט מיט 10 חלקים נאך 9

יו"ל בס"ד ע"י מכון כרם בית שמואל
שע"י חסידי אלכסנדר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מכרם רבותינו

טיול בכרם ספרי רבותינו הק' ובמשנתם הטהורה

אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא

אמרו חז"ל במסכת מגילה (י"ב:) "אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים". ויש לדקדק הלא בימי מרדכי ואסתר לא היה בית המקדש קיים ולא הרימו תרומת ה' באותה תקופה כלל, ולא היתה מצות נתינת מחצית השקל, וא"כ מהו "הקדים שקליהן לשקליו" שמשמע כאילו נתנו בפועל אז מחצית השקל.

הקב"ה מצרף להם לישראל זכות העתיד

ויש לפרש הענין על פי מה שכתוב **בספרים הקדושים** על גודל מעלתם של ישראל לפני הקב"ה יתר על שאר אומות העולם, כי הנה כל האומות כשנצרכים לישועה כשנלחמים ונאבקים עַם אחד נגד חבירו, אז הקב"ה מבקר פנקסיהם ומחפש אם יש בידם איזו זכות בפועל, שאז ראויים המה להיושע, אך אם אין בידם מעש להצטדק ואין להם זכות, אז אין להם תשועה. משא"כ אצל עם בני ישראל כשהם צריכים ישועה, יהיה איך שיהיה ובאיזה מצב שרק יהיו, והגם שאין בידם זכות ח"ו שיזכו לנסים ונפלאות, מ"מ הקב"ה המביט מראשית אחרית ברוב רחמיו וחסדיו מצרף להם את זכות העתיד, ותעמוד להם זכות המצוות שעתידין לעשות אחר הישועה.

וכך היה דרכם מאז ומקדם, כמו שמצינו בבריאת העולם שעדיין לא היו ישראל במציאות שיקיימו ויעשו מצוות ומעשים טובים, ואף על פי כן עלתה במחשבתו יתברך שמו מה שעתידין ישראל להפריח מצות ומעשים טובים, והיא שעמדה להתעוררות בריאת עולם, וכמו שאמרו ז"ל "בראשית ברא - בשביל ישראל שנקרא ראשית". וכמו כן ביציאת מצרים נאמר ג"כ שמשה רבינו ע"ה שאל באיזה זכות יגאלם הקב"ה מיד מצרים, והשיב לו השי"ת (שמות ג') "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה". הרי לנו בכל הדורות שעשה הקב"ה כן לישראל וגאלם והושיעם גם בזכות העתיד.

הקב"ה מכריז בשמים תשוקת המצוה דלעתיד

ובזה יתפרש מה שאמרו "הקדים שקליהם" שהקב"ה הקדים זכותן שעתידין לשקול שקלים בזמן שבית המקדש יהיה קיים, לכפר כבר גם עתה על שקליו של המן, שהרי מלפנים אותה גלית כן שצופה על כל הטובה בעתיד שעתידין לעשות אחר הישועה. וזהו מה שסיימו בגמרא "והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים", וכמבואר **בירושלמי** (שקלים ב') מאי משמיעין - 'מכריזין', רצ"ל שהקב"ה מודיע ומכריז בשמים ממעל הזכות והמצוות ורגשת אהבה במצות שקלים שעתידין לעשות, ובכח זה היה כאילו כבר הקדימו בפועל שקליהם אז. וכן תמיד גם היום שנצרכים לישועה מבקשים אנחנו שירחם ה' עלינו בישועה קרובה בזכות המצות שעתידין אנחנו לעשות כשיניח ה' אותנו מכל אויבינו. וזה שאנו אומרים "אור פניך עלינו אדון נשא" בזכות "ושקל אשא בבית נכון ונשא" פי' בזכות השקלים שעתידין לתת בבית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

(עפ"י ספה"ק תפארת שמואל לשבת שקלים ה')

עת הבציר

מאמרים מעניני הזמן

שבת שקלים

פרשת השקלים מכפרת

הנה איתא תינח בזמן שבית המקדש קיים וכו' כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה. וכן י"ל כאן, כי השקלים היו נוהגין בזמן שבית המקדש קיים לקרבנות, אבל כשאין בית המקדש קיים ודאי הקריאה נחשב לנו כאילו נותנים שקלים בפועל ממש לכפר.

ואני בעניי פירשתי הפסוק "והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה' לכפר" וגו', היינו אפילו בזמן שאינן נותנין השקלים, היינו בזמן שאין בית המקדש קיים, עכ"ז זכרון הפרשה במו פיהם הוא מכפר בעדן.

(בני יששכר, אדר ב' ח')

התעוררות של אהבת השי"ת

באחד באדר משמיעין על השקלים, למה באדר. ויראה שהוא זמן תשובה כמו אלול סוף השנה, כי גם בניסן ראש השנה, ובאדר תשובה מאהבה, לכך מרבין בשמחה שנתעורר רצון ונדיבות בכל איש מישראל. שזה ענין השקלים לעורר נדיבות ישראל, כי בוודאי אין רצון ה' במחצית השקל, רק בהתעוררות רצון פנימי שבין ישראל לאביהם שבשמים... וכן בכל שנה דכתיב במדרש כשקורין פרשת שקלים וכו'. ובאדם מתעורר רצון פנימי למסור הכל להשי"ת, רק ע"י שאין לנו בית המקדש בעוונותינו הרבים, **ממילא נתעורר אהבת ה' לישראל ויכולין לשוב בתשובה מתוך שמחה.** וניסן ראש השנה לחדשים הוא בחי' התחדשות שבא ע"י שמחה ואהבה להשי"ת.

(שפת אמת, שקלים תרל"א)

שבת שקלים מסוגל לפרנסה

להבין שייכות ענין תפלה זו ד"אור פניך עלינו אדון נשא" לפרשת שקלים. נראה עפ"י מה ששמעתי **מאאמו"ר [הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל השרף ממאגלניצא] זי"ע**, כי בפרשת שקלים שאנו מבקשים אור פניך עלינו אדון נשא שהוא נובע מפסוק (תהלים ד') נסה עלינו **א**ור **פ**'ניך **י**'י אשר בפסוק הזה מרומז שם הפרנסה פא"י ראשי תיבות **פ**'ותח **א**'ת **י**'דיך, צריכים להמשיך פרנסה חיי ומזוני.

(דברי אלימלך)

כל שמחת החודש בר"ח אדר

בשער הכוונות מבואר שראש חודש נקרא "ראש החודש" שהוא הראש מהחודש, והכל טמור וגנוז בהמוח ובמחשבה תחילה והכל בו נכלל. ובהיום הזה נכלל כל שמחת החודש הבעל"ט בכח.

(ישמח ישראל, ר"ח אדר)

• קול רנה וישועה באהלי צדיקים •

בקול צהלה ורנה שפתינו תרננה ברכת מזלא טבא וגדיא יאה אל מול פני

כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

ולכבוד חדב"ן הרה"ג שלום אונגער שליט"א

בן כ"ק אדמו"ר מבאבוב 45 שליט"א

לרגל נישואי נכדתו / בתו הכלה המהוללה והחשובה תחי'

עב"ג החתן תמים למעלות הרב פנחס אליהו שנעבאלג שליט"א

בן הרה"ג זלמן לייב שליט"א אב"ד קנין תורה וראש הכולל סלאנים מאנסי

בן הרה"ג רבי חיים פייוויל שליט"א רב דקהל אברכים מאנסי

וחתן הרה"צ רבי ברוך בנציון טווערסקי מלאיעוו טשערנאביל פארשעי

ויה"ר שהזיווג יעלה יפה לתפארת בית אבותם למעלה בקודש
ויזכו רבינו שליט"א והמחותנים לראות רוב נחת דקדושה
לאורך ימים ושנים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
ונזכה כולנו שמשמחה זו יושפע לנו ולכל ישראל
רב שפע של שמחה ונחת וכל טוב סלה

כעתירת וברכת,

חסידי ותלמידי אלכסנדר

מפרי הכרם

לקט אמרי נועם ודברי אלקים חיים מספרים הקדושים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם

הנה פירש **כ"ק מרן רביה"ק הישמח ישראל זי"ע** עה"פ (משלי י"ד) יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות, פי' שהדרך הישר הוא שידע תמיד שהוא 'לפני' ועוד לא נכנס בהקדושה, אכן "ואחריתה" חלילה מי שסובר שכבר נגמר הן בקדושה, והן חלילה בהיפוך שאומר נואש ח"ו, הרי זה דרכי מות. וזהו אשר תשים "לפניהם" שתדע תמיד שהוא לפני, ושצריך להתחיל מחדש לעבוד את ה'. (תפארת שמואל, י')

והיה כי יצעק אלי

בפסוק והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני, יש לדקדק מה ענין מלת "והיה" כאן שהוא לשון שמחה, אצל צעקה שהוא מחמת מכאוביו. אלא הענין הוא, אם האדם הוא בשמחה ובטחון במקום שצריך לצעוק צעקה גדולה ומרה, דבר זה עושה רושם למעלה, ומיד יפנה הקב"ה אליו לחנן אותו, ויקויים בו ושמעתי כי חנון אני. (ישא ברכה, מאדז'יץ)

וברך את לחמך

כי כן יהיה ברכת הלחם אשר לא יוכל להגיע אליהם צירוף ההיפוך מאותיות 'הלחם' אשר יכונה בשם 'מחלה' רח"ל. וזהו וברך את לחמך וגו' אשר בזה יסיר מחלה מקרבך, ומאותיות מחלה יעשה צירוף הלחם. (אמרי אמת, לובלין)

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו

ובעיקר פירושא דובכל אשר אמרתי אליכם עיין **ברמב"ן** שנראה דקאי על ענין עבודה זרה, וכוונתו נראה דמפרש הקרא "ובכל אשר אמרתי אליכם" ממש, היינו מה ששמעתם מפי ממש ולא מפי משה רבינו, דאנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמעו, זה "תשמרו".

וירמוז למה שאמרו חז"ל (מכות כ"ד.) בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה. והיינו "ובכל אשר אמרתי אליכם" היינו אנכי ולא יהיה לך, "תשמרו" שזה היסוד לשמירת ישראל הן בגופם והן בנשמתם, כי על ידי זה שנשליך כל יהבנו על השי"ת ונאמין שהכל בהשגחתו ית' ואפס זולתו, על ידי זה באים אנו לקיום כל התורה והמצוות והשפעת השי"ת עלינו שפעת טובה בכל ענינים. (כלי חמדה)

יראה כל זכורך אל פני האדון ה'

איתא **במדרש** (ויק"ר ל"ו א) בית שמאי אומרים השמים נבראו תחלה ואח"כ הארץ שנאמר בראשית ברא וגו' ובית הלל אומרים הארץ נבראת תחלה ואח"כ שמים אלו ואלו מביאים טעם לדבריהם... אמר רשב"י תמה אני איך נחלקו אבות העולם על בריית שמים וארץ שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כאלפס וכיסוי (שהאומן עושה אותן בבת אחת - עץ יוסף) עיי"ש. והרמז בזה שבאמת שתיהן באין כאחת, האתערותא דלתתא בא ע"י האתערותא דלעילא, ואתדל"ע בא ע"י אתעדל"ת, ואין קדימה לזה על זה כלל. ובתורה הק' נאמר "יראה כל זכורך" ודרשו חז"ל קרי וכתיב, יִרְאֶה יֵרָאֶה, כי יִרְאֶה הוא בחי' אתערותא דלתתא מצד האדם, וֵיֵרָאֶה הוא נפעל מצד התערותא דלעילא, ולזה נאמרו שתיהן בתיבה אחת בקרי וכתיב, להורות כנ"ל שאין מציאות לזה בלא זה, רק ושניהם נצרכים זה לזה. (תורת אמת, שמח"ת תרל"ח)

ויקרא אל משה ביום השביעי

ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי, **פרש"י** ללמדך שכל הנכנס למחנה שכינה טעון פרישה ששה ימים. **הנראה לרמז בזה מעלת יום שבת שצריך האדם להיות לו הכנה גדולה כל ששת ימי המעשה כדי שיהיה יכול לקבל אור קדושת שבת כראוי לו, והשבת רמוז למחנה שכינה.** וזהו שאומרים (בזמירות שב"ק) שכינתא תתעטר וכו' בווין תתקטר, פי' מי ששומר את עצמו בששת ימי המעשה - הם הווי"ן, אז ג"כ השכינה מתקשרת בו כביכול. וזהו שנאמר ויקרא אל משה ביום השביעי זה שבת קודש. (תפארת שלמה)

אשכלות הכרם

סיפורי צדיקים מבין ערוגות הכרם

ורפא ירפא

הרה"ק רבי נח מקאברין זי"ע (נכדו של הרה"ק רבי משה מקאברין ז"ע) היה דבוק ומקושר **להרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא בעל תולדות אדם זי"ע** והיה רגיל לנסוע אליו. פעם אחת כאשר הכין עצמו אל הנסיעה להרה"ק מאוסטרובא, ביקש ממנו חסיד אחד ושמו ר' שלמה לייב מקאברין, שרוצה גם כן לנסוע לאוסטרובא, ונתרצה לו, ולקח אותו על מרכבתו. ויבואו שמה בערב שבת קודש אחר חצות היום, וילכו לקבל שלום מהרה"ק, ויבא הגבאי של הרה"ק מאוסטרובא לקראתם ואמר להרה"ק רבי נח כי עוד אתמול ידע שיבוא אורח נכבד, כי כאשר הביאו את הדגים לפני הרה"ק מאוסטרובא אמר תיכף שהוא רואה בדגים שאורח נכבד יבא על שבת קודש.

ובליל שבת קודש ישב הרה"ק רבי נח אצל הרה"ק מאוסטרובא, ואחרי אשר שרו "כל מקדש שביעי" הרכין עצמו הרה"ק מאוסטרובא אל רבי נח, ואמר לו בלחש: כל מקדש שביעי כראוי לו כל שומר שבת כדת מחללו שכרו הרבה מאד על פי פעלו, ולכאורה הדברים סותרים זה את זה, אם "שכרו הרבה מאוד" נראה אשר זה יותר מעבודתו, ואחר כך אמר כי לא נותנים לו שכר יותר מעבודתו, רק "על פי פעלו" על פי עבודתו שעבד. אלא הפירוש כך הוא, כל המקדש את יום השביעי ושומר אותו מחללו, אז שכרו הרבה מאוד, ומהו השכר, "על פי פעלו" שעל ידי הפה שלו יהיה פעלו של הקב"ה, שיהיה בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ופעולת כל העולם יהיה על פיו. והחסיד ר' שלמה לייב שמע את הדברים האלה.

ואחרי ט"ו שנה נחלתה ילדה אחת אצל ר' שלמה לייב, והמחלה גברה מאוד רח"ל, וילך אל הרה"ק רבי נח במר נפשו, ויספר לו את צערו, והזכיר לו את הדברים מה שאמר לו הרה"ק מאוסטרובא ז"ע לפני ט"ו שנה, ובטח כיוון בדבריו הקדושים שגם כבוד קדושתו הוא מאלה שכל פעולות העולם מתנהגים על פיהם ויפצר בו מאוד שיעשה לו טובה. ויפלא הדבר מאוד בעיניו, כי חשב אז ששום אדם לא שמע הדברים האלה שנאמרו כמעט מפה לאוזן. ותיכף קרא את הגבאי שלו שילך עמו אל המקוה, וכשבא מן המקוה אמר אל החסיד רש"ל, אל תפחד כלום, לך לביתך כי לבתך יש כבר רפואה שלימה. וירץ מהר לביתו וימצא כי הוקל החולי מבתו הילדה, ובזמן קצר נתרפאה לגמרי, זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(סיפורי נפלאות מגדולי ישראל)

ורפא ירפא

הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע היה עוסק רבות בעניני רפואות שונות מלבד גודל צדקתו וגאונתו, ואנשים רבים היו באים אליו לרפואה.

פעם אחת הביאו לפניו חולה אחד אשר משותק היה בכל אבריו, ולא היה בכוחו להניע שום אבר רח"ל. בשעה שהביאו אותו לפניו, נכנס הרה"ק לחדרו ואמר שיכניסו את החולה אליו, ושלא ישאר שם שום איש בחדר. כשנשארו לבדם אמר לו הראדזינער להחולה, בבקשה עמוד על רגליך והתהלך בכח עצמך, כמובן שכך היה, ובאותו רגע נתרפא החולה לגמרי והלך על רגליו. אח"כ אמר הרה"ק מראדזין שאין הדבר מופת כלל, שהרי מה שהאדם הוא בריא ובכוחו להלך על רגליו בכוחות עצמו, הוא נס גדול בכל רגע בדיוק כמו אילו היה משותק ומתחיל להלך על רגליו, ואין שום נפקא מינה להרבונו של עולם בין שני אנשים הללו. וממילא האיש המאמין בכל לבו שאין שום נפקא מינה להקב"ה בין שני אנשים אלו, הוא יכול לצוות לאיש משותק שיתחיל לילך ברגליו, שהרי מה ההבדל בינו לבין שאר כל האנשים ההולכים ברגליהם בכוחות עצמם, אלא שאם נמצא שם באותו מעמד אדם אחר אשר אינו מאמין בכל ליבו לדבר זה, הרי זה יכול להפריע להישועה, ולכן הוצרך להוציא את כל האנשים אשר היו שם, וכיון שבחדר נשאר רק הוא המאמין שנס וטבע שוים הם, יכול היה לפעול ישועה בנקל.

(מפי ספרים וסופרים)

תבואת הכרם

גרגרים מאוצר הפלפול והדרוש ובדברי הלכה

זה יתנו כל העובר על הפקודים

אמרו רבותינו ז"ל (שקלים פ"א מ"ג) "כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק". וחקר על כך בספר **שפתי צדיק** (שקלים אות ו') יש לעיין אם תוך שנה הבאה יגדל הקטן וכבר יהא בר חיובא מדאורייתא, אם יחדול אביו מליתן כדי שיוכל לקיים את המצוה כשיהיה בר חיובא (שהרי אינו חייב לתת דוקא עתה). אך מאידך יש לומר שאפילו אם כבר נתן אביו מחצית השקל בשנה זו, עם כל זה יצטרך הבן ליתן אחר כך כשיגדל. אך על זה יש קצת ראיה מקטן שנתגדל בין ב' פסחים דקיימא לן דאם עשה הראשון פטור מעשות פסח שני, ואם לא עשה ראשון חייב בשני כמבואר **ברמב"ם**, הרי לנו שאפשר לצאת ידי חובה במצוה שנתקיים בהיותו קטן ואין צריך לעשותה שנית. ובהשקפה ראשונה היה נראה שיותר נכון שלא יתן אביו עכשיו, כדי שיקיים הבן בעצמו מצוה דאורייתא. אך מאידך גיסא יש לומר דהנה כאשר יושלם לו י"ג באמצע השנה ויתן אז מחצית השקל בעצמו יהא נחשב כ'מרבה' כי כולם נותנים מחצית השקל שיהיה להם בכך חלק בקרבנות של כל השנה, וזה יהיה לו רק חצי שנה בעד מחצית השקל.

ואולי יש לדייק בלשון **הרמב"ם** שכתב (הל' שקלים פ"א ה"ז) קטן שהתחיל אביו ליתן עליו מחצית השקל שוב אינו פוסק אלא נותן עליו בכל שנה ושנה עד שיגדיל ויתן על עצמו, ולכאורה מיותר סוף הדיבור מאי קמשמע לן "עד שיגדיל ויתן על עצמו", ולהנ"ל ניחא שהרבותא הוא על השנה שבו יהיה גדול ויתן בעצמו מצוה דאורייתא, ואין בכך איסור לא ירבה.

משה רבינו זוקף את ראשן

הנה אמרו ז"ל **בגמרא** (מגילה כ"ט.) תנן התם באחד באדר משמיעין על השקלים וכו' דאמר קרא זאת עולת חודש בחדשו, אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה קדמינן וקרינן באחד באדר כי היכי דליתו שקלים למקדש, עיי"ש. ומשמע מדברי הגמרא שיש ענין מיוחדת של קריאת פרשת שקלים, אף בזמן שבית המקדש היה קיים, "קדמינן וקרינן באחד באדר כי היכי דליתו שקלים למקדש", למרות שמלבד זאת היו שולחים שלוחים להכריז ולהשמיע על השקלים (וכמו שפירש רש"י שם משמיעין על השקלים - בהכרזת בית דין) וכן תמצא בדברי **הרמב"ם ז"ל** שבהלכות שקלים (פ"א ה"ט) הביא דין דמשמיעין על השקלים, ובהלכות תפלה (פי"ג ה"כ) הביא דין קריאת פרשת שקלים. ויש להבין מהו הטעם והענין בקריאת הפרשה ומשום מה נתקנה.

בפרשת שקלים משרע"ה זוקף את ראשן

במאמרינו זה נרחיב בפנימיות ענין קריאת פרשת שקלים כפי שמבארה באריכות ובטוב טעם הכהן הגדול **הגה"ק רבי צדוק מלובלין זי"ע** בספרו **פרי צדיק** (אות ב') שמקדים בתחלת דבריו את דברי חז"ל (תנחומא כי תשא ג') וכן משה למד תורה לישראל והדריכן למצוות ונתן להם סדרי תורה ופרשיות שקוראים בהם בכל שבת ובכל חודש וחודש ובכל מועד והם מזכירים אותו בכל פרשה ופרשה, ובפרשת שקלים אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאלו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, מנין ממה שקראו בענין וידבר ה' אל משה לאמר כי תשא את ראש, שא את ראש לא נאמר אלא כי תשא, ע"כ.

ודקדק על כך בספר **גבול בנימין** (הו"ד בענף יוסף שם על המדרש) קשה למה הרגיש משה רבינו רק בפרשת שקלים ולא הרגיש בשאר קרבנות שגם אינם נוהגים אלא בפני הבית. אך יש לומר דיש לנו הקדמה נוראה [ומקור הדברים הוא בספר **עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו זי"ע**] כי אליהו הוא המקריב בבית המקדש אפילו בחרבנו, כי אי אפשר לעולם בלי קרבנות. ויש לו מעות מתרומת הלשכה שגנוזות לשם כך, ועל זה תנן (עדיות פ"ח מ"ז) "שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית". אמנם השקלים אין נוהגים אלא בפני הבית, כדתנן בסוף מסכת שקלים, ולכן לא הרגיש משה בפרשת קרבנות, שעדיין הם קרבים, אך בפרשת שקלים שאין נוהגים אלא בפני הבית אמר משאני מת ועתיד הבית ליחרב איני נזכר אמר לו חייך כי עדיין יש זכר לשקלים במה שקורין אותה בכל שנה באותה זמן ממש בשבת קודם א' באדר, עיי"ש.

מוסיף על כך הגה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע: ועדיין קשה, הא יש פרשת שמן המשחה שלא היה רק מה שעשה משה וזה קיים לעתיד, ושמן המשחה נגנז בסוף בית ראשון, וכן יש כמה פרשיות שלא נהגו רק לשעתם באותו דור, ולמה לא שאל עליהם. ובאמת מה שמפרשים שהרגיש בפרשת שקלים שיבטל אחר החורבן, אך מלשון המדרש "משאני מת אין אני נזכר" משמע ששאל על אחר פטירתו תיכף, ואז היה עוד משכן שילה ובית עולמים ובית שני יותר מי"ב מאות שנה.

זקיפת ראש בנ"י ע"י הכתרים

אך המכוון בזה שבודאי לא שאל על שום פרשה שאינה נוהגת, שהרי מכל מקום הקריאה הוא בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו" ושפתותיו דובבות על ידי שנזכר, אך שאלתו על פרשת שקלים הוא על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל **בפסיקתא רבתי** (פרשה י') לענין קרני ההוד של משה רבינו ע"ה "וישח אדם וישפל איש ואל תשא להם (ישעי' ב') מהו וישח אדם אלו ישראל שנקראו אדם.... אימתי שחו ונשפלו בשעה שעשו אותו מעשה השפילם הקב"ה. כשעמדו בסיני ואמרו נעשה ונשמע ניתן להם עטרת בראשם... וכיון שעשו אותו מעשה ירדו המלאכים והעבירו את העטרות... אותה שעה נעשו ישראל שפלים, וישח אדם אלו ישראל וכו' וישפל איש זה משה... וכיון שירד משה לקראת ישראל ראו אותו דבר מעולה ומשובח כמה שאין אדם יכול להסתכל ביום כשהוא עולה, כך לא היה אדם יכול להביט במשה... באותה שעה היה רע על ישראל אמרו אנחנו בירידה מפני שעשינו אותו מעשה, ואף הקב"ה נתרצה לנו וסלח לעוונותינו ואף אתה משה היית עמנו וקרניו של משה זקף וקרנינו שפלות, מיד בא לו משה אצל הקב"ה אמר לו רבוש"ע כשהשפלת אותם אף אני נשפלתי עמהם שנאמר וישח אדם וישפל איש זה משה ועכשיו שזקפת ראשי אף כך רומם ראשם, אמר לו הקב"ה לך רומם ראשם... אף אני אזקיף את ראשם של בניי כי תשא את ראש בני ישראל".

אמור מעתה דענין זה של 'זקיפת ראש בני ישראל' האמור במצות מחצית השקל, הוא ענין החזרת הכתרים שמחזיר משה לבני ישראל את הכתרים שקיבלו במתן תורה, וכענין שמובא בשם **האריז"ל** על מה שאנו אומרים בתפלה "ישמח משה במתנת חלקו" שבשבת קודש מחזיר משה רבינו את הכתרים דמתן תורה לישראל, וכמו כן כששוקלין השקלים אף שהוא בחול, אזי משה רבינו ע"ה מחזיר להם הכתרים, ואז השי"ת זוקף את ראשם על ידי משה רבינו. ובזה יש לפרש אמרם ז"ל (ב"ב י:) "אמר משה לפני הקב"ה במה תרום קרן ישראל אמר ליה בכי תשא" ואף שפירש"י שם קח מהם כופר לצדקה, מכל מקום פשטיה קאי על השקלים, והיינו 'תרום קרן ישראל' מורה עד למעלה שכן מורה לשון רם אצל השי"ת, עד למעלה מתפיסת בני אדם.

וביאור הדבר למה זוכים בני ישראל לקבל את הכתרים על ידי מצות מחצית השקל, שעל ידי השקלים שבאו לכפר על עוון העגל, (ראה מדרש תנחומא כי תשא, ובירושלמי שקלים פ"ב ה"ד), ולכן כיון שבחטא העגל פרקום לכתרים דמתן תורה וזכה משה ונטלן כמו שאמרו (שבת פח.) וכיון שניתקן החטא על ידי השקלים מחזיר להם משה רבינו ע"ה הכתרים אף בחול, ובזה מרים קרן ישראל.

כחו של משרע"ה בפרשת שקלים דייקא

ובזה יבואר היטב למה דייקא בפרשת שקלים חשש משה ואמר משאני מת אין אני נזכר, כיון דהרמת קרן ישראל על ידי השקלים צריך להיות על ידי משה כנ"ל, ולכן אמר 'משאני מת' ואף שבית המקדש עדיין יהיה קיים ויתנו שקלים, אך מ"מ שוב אינו נזכר, ובמה תרום קרן ישראל, והיה סבור שיבטל הרמת קרן דהחזרת הכתרים. ואמר לו השי"ת שבשעת קריאת הפרשה דשקלים בשבת שלפני אדר יהיה לפני השי"ת כאלו משה רבינו ע"ה עומד וזוקף את ראשם. ובשעה שקוראין הפרשה דשקלים בשבתו בפרשת כי תשא הוא קריאה ככל קריאת פרשיות התורה, רק כשקוראין הפרשה בשבת שלפני אדר או באחד באדר אז משה רבינו זוקף את ראשם. שהתורה נקראת 'תורת משה' שהוא היה כולל כל נפשות ס' רבוא שהם אותיות התורה, וכשקוראין הפרשה, האותיות שהם נפש משה רבינו ע"ה הוא כאלו משה עומד וזוקף ראשם אז ומחזיר להם הכתרים. רק שבשבת הוא תמיד מחזיר הכתרים לישראל, **אבל קריאת הפרשה בשבת שלפני אדר מועיל לישראל שכשיביאו השקלים אחר כך בחול אז ג"כ יוחזר להם הכתרים דמתן תורה כמו שהיה מחזיר להם בשעת ששקלו שקליהן בחיי משה והיה זוקף את ראשם** כנ"ל.

מחצית השקל בזמן הזה ע"י החשך

ממשיך הגה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע ואומר: והנה ההקדמה הנוראה שהביא בספר גבול בנימין היא מהרמ"ע ז"ל (עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ג סי' כ"ג) ולא ידענו שורשה. אך יש להבין בשלמא הקרבנות שמקריב אליהו מהכבשים שקונה, יוכלו להועיל לאותו הדור (שבו מקריבם אליהו) אבל השקלים שנגנזו לשם כך מזמן הבית מה יועילו לאותו הדור, כיון שלא שקלו שקלים. אבל יש לומר על פי מה שאמרנו בענין הקרבנות שאנו אומרים בתפלה "ואת מוסף פלוני הזה נעשה ונקריב" אף שאין מקדש, ואי אפשר להקריבו ביומו, רק כיון שהרצון והחשק לקיים ולהקריב, החשק הזה נחשב כמעשה, על דרך שאמרו (קידושין מ.) חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, ובפרט כשאומרים פסוקי הקרבנות ונשלמה פרים שפתינו ועקימת פיו הוה מעשה והוא כאלו נעשה. **וכן בקריאת פרשת שקלים וכל אחד מישראל יש לו חשק ורצון לקיים בפועל, ואם היה מקדש בודאי היה כל אחד מישראל מוציא כמה הוצאות שיבוא שקלו לירושלים, מזה החשק נעשה שקלים ממש.**

והרי מצינו **במדרש** (שמו"ר נ"ב ג') מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון בן יוחאי שיצא חוצה לארץ ובא עשיר והיו התלמידים רואין אותו ומקנאין בו והיו מבקשים הן לצאת לחוצה לארץ, וידע ר"ש והוציאן לבקעה אחת של פגי מדון והתפלל ואמר בקעה בקעה מלאי דינרי זהב, התחילה מושכת דינרי זהב לפניהן, אמר להם אם זהב אתם מבקשים הרי זהב טלו לכם... עיי"ש, **וא"כ הרי כל שכן שהשי"ת יכול לעשות מחשק ישראל ומרצונם לקיים מצות שקלים, ועושה מזה שקלים ממש, ומתמלא בקעה שקלים, ואליהו לוקח מהם ועושה תרומת הלשכה כמו שהיו עושין בזמן הבית, וקונה בהם קרבנות ומקריבן וכמו שאמר הרמ"ע ז"ל, נמצא נוהג השקלים אף בזמן הזה. ואדרבא החשק בזמן הזה ביותר ממה שהיה בזמן הבית כנודע, ונעשה מהחשק שקלים ממש ומהם באים הקרבנות.**

ועל זה מועיל קריאת הפרשה דשקלים אף בזמן הזה, שכשיהיו השקלים בראש חודש ניסן אם יהיה חל בחול, ואף אם חל בשבת הלא הקרבנות יקנה אליהו בחול, ויועיל אז קריאת הפרשה כאלו משה רבינו ע"ה עומד וזוקף את ראשם, והיינו שיוחזר להם הכתרים אף בחול (דבשבת בלא זה ג"כ משה רבינו ע"ה מחזיר הכתרים לישראל). וזה שאמר בגמרא "וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה קדמינן וקרינן באחד באדר כי היכי דליתו שקלים למקדש", והיינו אף בזמן הזה מועיל שיהיה נעשה מהחשק שקלים קודם ראש חודש ניסן, ויתרום מהן אליהו כדי לקנות קרבנות להקריב מתרומה חדשה, ועל ידי קריאת הפרשה מועיל זה כאילו משה רבינו ע"ה עומד וזוקף את ראשם, והיינו דאותיות התורה שהם נפש משה הוא כאילו עומד וזוקף ראשם, שבשעת שישקלו השקלים ירום קרן ישראל ויתוקן פגם העגל שבסיבתו פרקו הכתרים מישראל, ועל ידי השקלים יחזיר להם משה רבינו הכתרים. ונתקן הקריאה בשבת שהוא מתנת חלקו דמשה רבינו ע"ה ומחזיר אז הכתרים, ומועיל בשבת דפרשת שקלים שיוחזר לישראל הכתרים אף בחול כשיהיו נעשים השקלים מרצון וחשק ישראל, עכד"ק של הפרי צדיק.

מעלת ההתעוררות והגעגועים למצוה

וכך איתא משמו של **הגה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע**, שאמר במעלת שבת שקלים, שאז מתעוררת רגש אש קודש בכל איש מישראל, בהתעוררות וגעגועים למצוה נעלה זו של נתינת מחצית השקל, שהיינו רוצים לקיימה, אך בעוונותינו הרבים חרב בית המקדש ואין לנו כהן בעבודתו ולוי בדוכנו, ואין ביכלתינו לקיים מצוה רבה זו. והוסיף החידושי הרי"ם ואמר שאף שלעין הרואה נראה ונדמה שבזמן שבית המקדש היה קיים אז היו בני ישראל מקורבים יותר אל המצוות והיה היכולת בידם לקיים, אך באמת הוא ההיפוך, שבזמן שביהמ"ק היה קיים היה בכך 'רגילות' ליתן בכל שנה, אבל בזמן הזה כפי מה שיש געגועים לאדם אחר המצוה כמו כן הוא נמשך ונותן, שהרי אין לנו הנתינה בפועל, וכל מה שנשאר בידינו הוא רק הגעגועים וההשתוקקות לקיום המצוה, ובזה גדלה מעלתינו, ולפי ערך התשוקה והכיסופין כך יש בזמן הזה התעוררות מן השמים. (אמרי הרי"ם)

ניצוצי אורה
מבין בתרי הספה"ק
בפרשתינו

גרגירים

מעלת התפלה בציבור

כי על ידי שהאדם מתפלל עם הציבור הוא ממשיך כל השפעות טובות על כנסת ישראל ומבטל כל הגזירות קשות מעל כנסת ישראל, ולא יצטרכו עוד להתפלל על שום דבר גשמי כי אם על הגאולה שלימה שתהיה במהרה בימינו.

(מאור ושמש)

הזמן קצר מאד בתכלית

ושמענו בשם הרב הקדוש היהודי זצוק"ל שהוכיח את העם לזרזם בתשובה, מאחר שהזמן קצר מאד בתכלית אלף הששי עד עת קץ ואין עוד פנאי לתקן על ידי גלגולים, ומה נאמר אנחנו שהזמן עוד יותר קצר עד עת קץ הפלאות, יהי רצון שנזכה לגאולה שלמה בב"א.

(פרי צדיק, ג')

הבא ליטהר מסייעין אותו

נמצא מי שמקבל עליו בכל יום עבודת הבורא ואומר ואהבת את ה' אלקיך, היפוך אהבתי את אדוני ואת אשתי וגו', ממילא מסייעין לו בכל יום 'שיפתחו אזניו' וישמע למצוות ה'.

(שפת אמת, תרמ"ה)

להיות מוכן לעשות

אבל מדת החסיד לפנים משורת הדין שאין די לו לצאת ידי חובתו, רק שמתלהב בכל עת לקיום מצות הבורא ית"ש. וזה בחי' עול מלכות שמים, וכתוב שם בזוהר הק' כהוא תורא דיהבין עלוי עול להיות מוכן לעשות רצון בעליו, זה עיקר יותר מקיום המצוה.

(שפת אמת, תרנ"ז)

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה
ברגשי גיל וחדוה למע"כ

הרה"ג ר' דוד דויטש שליט"א
ר"מ בישיבתינו הק'

לרגל נישואי בנו החתן כמר צבי הירש נ"י
בשעה טובה ומוצלחת

יה"ר שיהא קשר של קיימא ובנין עדי ויזכה לרוב תענוג ונחת דקדושה

נוטעי הכרם

כ"ק אדמו"ר הרה"ק
רבי עמנואל מפשעדבורז זי"ע
כ"ז שבט תרכ"ה

רבינו נולד בשנת תקס"ב לאביו **הרה"ק רבי ישעי' מפשעדבורז זי"ע** שהיה מגדולי תלמידי **הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע**. והיות ואביו הרה"ק רבי ישעי' סבל רבות מצער גידול בנים שמתו בקטנותם ל"ע, ציוה עליו החוזה לקרוא את בנו בשם זה להורות כי 'עִמָּנוּ קֵל' כדלהלן.

רבינו למד תורה ונתגדל בצל אביו הגדול מפשעדבורז, ואף אצל **הרה"ק רבי ישכר בער הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע**. בזיווג ראשון נשא את הרבנית הצדקנית צביה נכדתה של **הרבי מלובלין זי"ע** בת בנו רבי ישראל זצללה"ה. ובזיווג שני נשא רבינו את הרבנית בת **הגאון רבי משה אהרן אבד"ק קוטנא זצלהה"ה.**

עם הסתלקות אביו **הרה"ק מפשעדבורז זי"ע** בשנת תקצ"א לא אבה **רבינו** למלא את מקום קדשו, והחסידים הכתירו את **הרה"ק רבי ישכר בער מראדאשיץ זי"ע** שכיהן כרב ורבי בעירם. ורק אחרי הסתלקותו של הרה"ק מראדאשיץ זי"ע בשנת תר"ג מילא רבינו את מקום קדשו באדמורו"ת, אך לא קיבל עליו את משרת הרבנות בעיר, אלא מסרה **להרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע** בנו של הרה"ק רבי דוד מלעלוב וחתנו של היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע, ורק לאחר עלותו של רבי משה לארה"ק, אז כיהן רבינו גם ברבנות עיר פשעדבורז.

רבינו נתפרסם לאיש קדוש ויצא שמו כפועל ישועות בקרב הארץ אשר רבים נושעו על ידו בעיניו הצופיות ובברכותיו הטהורות, ונודע בשערים היה בענוותנותו הגדולה ובלבו הנשבר.

בשנת תרכ"ה נפל **רבינו** למשכב ונסע לווארשא הבירה לדרוש ברופאים, ובחודש שבט השיב שמה את נשמתו ליוצרו, והוטמן באוהל בבית החיים שבווארשא.

חתן דמים למולות

הרה"ק רבי ישעי' מפשעדבורז זי"ע סבל רבות מצער גידול בנים, והרבה מילדיו נפטרו על פניו בקטנותם, וכמה מהם מתו מחמת מילה ל"ע. רבי ישעי' הודיע צערו לפני רבו **הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע**, ויברכהו והבטיחו כי שיזכה להוליד זרע של קיימא בן זכר בקרוב, ואף הורה לו שתיכף ומיד בלידת בנו יודיעוהו מכך לאלתר. ויהי כאשר נולד רבינו בשנת תקס"ב נסע אביו ללובלין לבשר לרבו את הבשורה הטובה, והחוזה שמח מאוד בשמחתו, אך הודיע לו כי מפאת חולשת בריאותו אינו יכול לנסוע בעצמו אל הברית, וציוהו לכבד בסנדקאות את האברך 'בעריל מראדאשיץ' שלימים נתפרסם **כהרה"ק הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע**. ואף הורה לו החוזה לקרוא לילד בשם 'עמנואל' משום סגולה, על שם הפסוק כי "עמנו א-ל".

אל סעודת הברית נתקבצו ובאו גדולי תלמידי החוזה, וביניהם **הרה"ק היהודי הק' מפרשיסחא והרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע**, והרה"ק מראדאשיץ היה נחבא אל פינת הבית בין האורחים, ומלבושיו היו קרועים ומטולאים עקב עניותו. כאשר הביאו את התינוק פנה בעל הברית אל היהודי הק' וביקש ממנו לקרוא את הכיבודים, בהגיע אל הסנדקאות הכריז בקול "האברך רבי בעריל מראדאשיץ מכובד בסנדקאות" אמנם האנשים לא ידעו למי הכוונה, שחשבו את רבי בעריל לאיש פשוט ולא עלתה על דעתם שהכוונה אליו. אף הרה"ק מראדאשיץ עצמו לא זז ממקומו, והיה סבור בענוותנותו שיש כאן אברך אחר ששמו כשמו, וכן בפעם השניה שהכריזו את שמו לא הלך, אז ניגש אליו היהודי הק' וקרא אליו בהראותו עליו באצבע שאליו הכוונה.

נטל היהודי הק' את התינוק והניחו על ברכי הסנדק, ואמר לו "בעריל, השומע אתה מה אנכי אומר אליך, הא לך הילד והחזירהו בריא אולם כאחד האדם ולא יהיה שום מכשול ח"ו בילד הזה", הרה"ק מראדאשיץ שהיה צעיר לימים ולא הורגל בכגון דא נבהל מאד, אולם חזקה עליו מצות רבו. ויהי לעת המילה לא יכול המוהל לעצור את הדם, והתחוללה מהומה גדולה בין הציבור, ומיד רמז היהודי הק' אל הסנדק ואמר לו הלא אמרתי לך דבר. פרץ הרה"ק מראדאשיץ בבכי גדול עד שנתמלא כל הכר שעליו התינוק בדמעות, ומיד נעצר הדם.

בעת סעודת הברית הושיבו את הסנדק בין שאר גדולי החבורה, אולם לפתע באמצע הסעודה שוב החל הדם שותת, והרך הנימול הגיע לסכנת נפשות, ושוב החזיר היהודי הק' את פניו אל הרה"ק מראדאשיץ ואמר הלא אמרתי לך שתחזיר לי את הילד בריא כאחד האדם, והיכן הבטחתך. השעין הרה"ק ראשו אל השלחן ודמעות רבות זלגו מעיניו עד אשר נעשה כנחל דמעות סביבו, ויהי לנס כי מיד חדל הדם ולא הפסיק לאט לאט כדרך הטבע, כי אם בבת אחת. אח"כ הגביה הרה"ק מראדאשיץ את ראשו ואמר אליהם "מעתה אל תדאגו עוד כי בעזהשי"ת לא יארע עוד שום רע ושום מכשול בילד".

לימים כאשר היה רבינו מזכיר את שמו של הרה"ק מראדאשיץ היה קורא אותו "אבי מורי מראדאשיץ", אבי יען בזכות הסבא קדישא נרפאתי בעת ברית המילה, ומורי על שום תורה שלמדתי מפיו.

(נפלאות הסבא קדישא)

יש עליו חובות גדולות

פעם אחת נסע **הרה"ק רבי עמנואל מפשעדבורז זי"ע** על ראש השנה **להרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל השרף ממאגלניצא זי"ע**, ואמר לו רבי עמנואל כי רוצה להיות כאן על ראש השנה, אמר לו המאגלניצער כי יש לו בעצמו קהל גדול חסידים ושיסע לביתו ויהיה עם אנשי שלומו בראש השנה. אמנם רבי עמנואל השתוקק מאד להיות שם בראש השנה, מה עשה, התחפש עצמו כאיש כפרי עם מלבושים פשוטים ונכנס עם קוויטל להרה"ק ממאגלניצא ואמר לו "היות שהוא נמצא תחת אדון גדול אחד וחייב להאדון הרבה מעות, והאדון הוא איש טוב, ויש עליו חובות גדולות, ובראשון (דער ערשטער פונעם חודש) צריך לשלם כל החובות, וידוע שהרבי בידידות גדול עם האדון ויכול לפעול עליו, לכן רוצה להיות כאן אצל הרבי, שהרבי יעשה לו טובה"... והסתכל עליו המאגלניצער ואמר לו תסעו לביתכם איני רוצה שתשאר אצלי.

(אוצר ישראל)

כל המחלל שם שמים בסתר

בשלהי ימיו בשכבו על ערש דווי בעיר ווארשא מדוכא ביסורים התבטא **רבינו** בענוותנותו הטהורה "אילו היה לי כח הייתי מבקש להוציאני על מטתי אל הכיכר המרכזית של ווארשא למען יראו הכל כי המחלל שם שמים בסתר נפרעים ממנו בגלוי"...

(דברות חיים)

בחייהם ובמותם לא נפרדו

כשהיה **הרה"ק מפשעדבורז זי"ע** אז חולה בווארשא בא אצלו חסיד אחד משידלאווצא ליקח אצלו פרידת שלום ואמר לו שהוא נוסע **להרה"ק רבי נתן דוד משידלאווצא זי"ע** על שבת קודש, ואם הרה"ק ישאל לו מה שלום מחותנו מפשעדבורז (נכדתו של הרבי משידלוואצא היתה אשת הרה"צ רבי שלום בנו של רבי עמנואל מפשעדבורז זי"ע) מה אומר לו?. ואמר לו הרה"ק רבי עמנואל זי"ע, תאמר לו "אַ באַרג ניסען אז מען נעמט אראפ איינעם, צושיטען זיך אלע" (ערימת אגוזים, כשנוטלים אחד מהם אז כולם מתפזרים). וכן היה שהרה"ק מפשעדבורז זי"ע נפטר בכ"ז שבט תרכ"ה, ובתחילת שנת תרכ"ו ביום ז' חשון נפטר הרה"ק משידלאווצא, ובכ"ג אדר **החידושי הרי"ם מגור זי"ע**, ובערב ראש חודש ניסן **התפארת שלמה זי"ע** (שהיה לו עם צדיקים אלו אהבה וקירבה גדולה), והוא פלא גדול.

(שיח שרפי קודש)

ברכת מזלא טבא לאנ"ש שהשמחה במעונם

מו"ה **משה פליישמאן** הי"ו, בארא פארק ..... לרגל נישואי בתו

הרב **משה יחזקאל גראס** הי"ו, בארא פארק..... לרגל בר מצוה של בנו

להערות וכן לקבל הגליון באי-מייל kerembeisshmiel@gmail.com